

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 14.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Д Е М О Н.

(Наставак.)

Кнез Михаило (тихо)

Будна стоје чеда измучена,
Из колебке вековне неправде,
Осветници страхотно се дижу — —
(Јасно) Драга браћо, ускрснула снаго,
С вама ј' мени ускрснула нада,
Што је јада и невоље српске,
Од србинске све је дошло руке. —
Од Душана па до овог дана
Црни Демон освете издајства,
Међу браћом адски пламен бљује,
А народу лошу срећу снује.
Кад се туђе са туђинским коље,
Тад ће небо страну крв да слије
Да човештво сродством обавије,
Ал' кад браћа крвцу братску лију,
Добри дуси, од браће се крију.

Добри дуси српству ускрснуше сада
А с њима је ускрснула нада.
Што отуђи злоба и ненавист,
Љубав братска сродила је с нова;
Што ослаби раздор и издајство,
Верност роду ојачала с нова:
Љубав верност донесосте мени,
Добру наду за то вам даривам.
Љубав, вера и надежда тврда
Србину ће вратит' србиново,
Столит' ће му стогодишње муге,
Ослободит' од синцира руке.

Духовник.

Амин, амин!

(Срби се групирају околу кнеза дижући руке к њему.
Завеса пада.)

III. ПОЈАВА.

(Шумски предео. Ноћ и грмљавина. Стрп се види
споменик кнежев. Испод споменика седи погру-
жени Геније.)

Геније.

„Ал' кад браћа крвцу братску лију,
Добри дуси од браће се крију“ — —
Братску крвцу браћа су пролила,
Добра духа с нова одгонила,
Добру наду с нова утолила,
Мајку своју у црно завила.

Вила (са висине.)

Изнад горе залазило сунце,
Лиснату је позлатило гору.
Кроз гору се дичан јунак шеће,
У сунцу му заблистала глава,
У зраку му очи засијале,
У светлости прса набрицала.
Гора ј' кнезу и отац и мајка;
Из горе је Србин поникао,
Кроз гору је своју крвцу лио,
У гори је своје враге био.
Своје зебње све у гору скрива,
Своје снове све по гори снива. — —
Ал' у гори вила запева,
И јунака гором подсећала:
Врат' се дома, у гору не иди,
Гора мрачна као издајство, кнеже,
Густо лишће зраку не пропушта,
Превидићеш маче углађене,
Што прсима твојим полетеше.
Издајство је гором прочепало,
Густим мраком тело опасало,

Јетком злобом срце обавило —
 Врат' се дома у гору не иди! —
 Кнез не хаје што му вила збори,
 Већ кроз гору весео закрочио. — —
 Густој гори оживело лишће,
 Листак лиску прошаптао тужно:
 Јадна гору што си дочекала,
 Да у теби Србу станка нема!
 Јадна гору што си доживела,
 Да у теби кнезу санка нема! —
 Лишће твоје Србе заклањало,
 Од челика душманина крвна;
 Сад је лишће од челика љута,
 Срба тражи да га смртно рани. —
 Ноћи дома у гору не иди,
 Врат' се, врати! —
 Кнез не слуша што шапуће лишће,
 Крочи дубље у гору зелену, —
 Густа гора пунахна је лишћа,
 Сваки листак стрела је отровна,
 Устрелило Михаила лишће,
 Дичну му је оборило главу,

Топлу му је крвцу исисало,
 Српску наду с нова укопало.

Кроз гору је вила закукала,
 Свог љубимца гором дозивала:
 Где си, где си, поносити кнеже,
 Злаћено те погледа оружје,
 Искупљена чекају те браћа.
 „Зграват' ваља славе србинове,
 Тражит' ваља дворе Душанове.“ — —
 Гора нема — смрт у њојзи влада,
 Што је живо по гори ходило,
 Мртво, хладно — покрило га лишће.
 Што певало то је проплакало,
 Што цветало то је увенуло.
 Осушило с' грање и корење,
 Просузило стење и камење,
 Онуд ноћу пушта нада веје,
 Докле нову тугу не завеје,
 Док се Србом срце не загреје.

(Грми и сева. Предео се смрачи. Излази Демон.)

(Свршиће се.)

Д М С Т И Њ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* (Позив и одзив.) По одлуци главне скупштине друштва за српско народно позориште управила је управа српског народног позоришта на све православне општине српске овај позив:

Школа, која не да Србину да клоне духом: школа, која га диже и узноси, приповедајући му славу и величину његових дедова; школа, у којој се Србин најбоље учи љубити свој потиштени народ српски; школа, у којој се Србин, у којој се човек учи, да се угледа у добро и да бежи од зла; жива школа српска, која иде од места до места, те учи народ српски свему, што је родољубно, што је лепо, добро племенито и поштено; велика школа за народ — наше народно позориште налази се у великој незгоди, у тешким неприликама. Зла времена за ове две године, која нису ни један крај српски на миру оставила, и њему су наудила и велике му штете нанела. Само се није кадро издржати, јер нема довољне главнице, а поједини родољуби, који су до сада ревносно у позориште долазили и тиме га издржавали, ове године, са зле године, попустише,

и нема изгледа, да ће и до године боље бити. Наш народни сабор, који врло добро зна, шта позориште народу нашем вреди и од како је велике важности по њега, а зна кака га је зла коб задесила, постао се, да му у помоћ притече колико толико; али то још није доста. Наше народно позориште, ако не ће, да му се крњи главница, која је и иначе тако малена, да ни једнога дела најнужнијих потреба не може подмирити; ако не ће, да му се камен из темеља чуна; ако не ће, да успех прегрдних жртава народа нашег око позоришта узалуд пропадне; нема куда, него да се обрати родољубивим црквеним општинама српским, с молбом, да у своме просветном буџету одреде неку годишњу потпору мезимчету међународним заводима — нашем народном позоришту.

Ако нам је дакле до тога стало, да наше народно позориште и у овим кобиним приликама одржимо и осигурамо, (а има ли гдегод и једног свесног Србина, коме до тога стало није) ако нам је до образа и поштења, до части и имена народног стало: то треба да

се одзовемо вапају изнемогла мезимчета нашег, па да у помоћ притечемо нашем народном позоришту. Нека се нађе од наших 600 општина српских само сто и педесет, које ће по својим силама неку годишњу потпору из свога просветнога прорачуна српском народном позоришту дати, па му је опстанак за навек осигуран. А да је тако, ево рачуна:

1. Шест	општина,	свака	по	200	ф. чини	1200	ф.
2. "	"	"	"	150	"	900	"
2. Осам	"	"	"	100	"	800	"
4. Двадесет	"	"	"	50	"	1000	"
5. Четрдесет	"	"	"	25	"	1000	"
6. Четрдесет	"	"	"	15	"	600	"
7. Тридесет	"	"	"	10	"	300	"

Свега 5800 ф.

Браћо! Помозимо сами себи, јер нам нико други под сунцем помоћи не ће! Не дајмо да и нама, и народном сабору и целом народу образ пред туђим светом црвени, ако се узмора по невољи рећи: Гле, хваљених родољубивих општина српских! Треба само од сваке неколико форината, да се одржи народна зграда, која се већ више од десетак година зида, на коју је већ толики новац потрошен, која нас је толико мука и жртава стала, и, гле, оне допустише, да падне онда, кад је већ под кров дошла, кад нам је најлепше наде и најсјајније успехе ујемчавала!

На овај позив одредиле су народном позоришту из свога просветног буџета годишњу припомоћ ове општине српске: 1. В. Вечкерек 200 ф. а. вр. — 2. В. Кикинда 200. ф. а. вр. — 3. Ст. Бечеј 100 ф. а. вр. — 4. Сентомаш 100 ф. а. вр. — 5. Ст. Андрија 100 ф. а. вр. — 6. Ада 50 ф. а. вр. — 7. Стапар 30. ф. а. вр. — 8. Ириг 40. ф. а. вр. — Свега до сад 810. ф. а. вр.

(„Фабричар.“) Нема ти дешше од добра комада, са здравом сувременом тежњом, вештом техником, честитим свршетком, а са мало особа (5 главних и 2 споредне), тако, да све улоге могу бити у добрим рукама! Така представа беше 19. ов. мес. Палму тога вечера однела је Емилија (Ружићка). То беше жена обузета сањаријом и чежњом; за тим се забравља до некле, из саучешћа, у заносу и страху за туђим животом; најпосле долази к себи, увиђа своју погрешку, каје се, моли за опроштење, и повраћа сама себи своје достојанство. Све је ове моменте Емилија дивно изнела на углед тако, да испод те маске неје никад провирила природа глумичина. Ту се видело како уметност може да савлада и саму нарав. Хавленова (Ружић) игра одговараше потпуно замисли пишчевој; најпре неуморно и дању и ноћу у раду за опстанак свој и својих, ретко кад обраћајући пажњу на своју жену; за тим највеће очајање, пропаст, — брига за сачување

своје части, и љубавна сумња нападају га наизменце. Све се то збивало пред нама. Најпосле зачини све праведан гњев и великодушно опроштење. Кантал (Брани) беше оличена практична мудрост у животу; човекољубив, својтљив, добру рад. Ни он неје представљао, него је био то. Врстан је био још Будан (Суботић). И Ламбер (Недељковић) је био добар, али у разговору с Емилијом неје свуда изнео на видик потребне финоће. Па и саме слуге беху добре (Л. Хаџићева и Соколовић, који је то вече место Рашића из ненада примио улогу.) И опет велим: овака је представа права душевна наслада. (Б.)

ПОЗОРИШТЕ.

* (Народно позориште у Загребу.) У Загребу су одиграни, ови комади: „Дипломат старе школе“, „Добричине сељаци“, од В. Сардува и „Изабела Орснијева“, трагедија у 3 чина, од Ј. Мозентала. Ова је трагедија изворно написана у 5 чинова. „Венац“ говорени о томе пише о самим представама овако: „Не може се муком мимоћи, што се, на жалост, често опажа, како глумци не знају својих улога. Отуда излази, да не проучавају ни значај особа, којих им ваља представљати; а глумљење мора бити врло несавршено, када треба сваку реч очекивати из шаптаочеве колибе.“

КЊИЖЕВНОСТ.

* (Нове књиге.) Од скупуљених списа дра Јована Суботића изашла је књига VII. у којој је Јакинта, трагедија у 5 чинова; даље Сан на јави, Крст и круна, и ситнији драматски спегови. Цена је овој књизи 1 фор. а. вр. Ми се надамо и желимо, да ће се ова књига распродати, као и пређашње, да би на скоро могле изаћи и VIII. до XII. у којима ће бити скупуљене приповетке, расправе, критике и остали омањи списи овога, између живих садашњих писаца најстаријега, многозаслужнога нашег писца.

У Загребу је изишла XVII. књига „Рада“ јужнословенске академије за науке и уметности.

МУЗИКА.

* (Мислав) опера Ивана Зајца давана је ових дана у Прагу, где је тек пре неколико година основана чешка опера настојањем и жртвама неких родољуба чешких. „Мислав“ је добро примљен, само му се приговара једноличност ритмичких фигура и често понављање неких мотива.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА ЧЕТРНАЕСТА.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 23 ЈАНУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

МИЛОШ ОБИЛИЋ.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, ОД ДРА ЈОВАНА СУБОТИЋА.

О С О Б Е:

Цар Лазар		Недељковић.
Југ Богдан		Соколовић.
Вук Бранковић	} лазареви зетови	Ружић.
Милош Обилић		Брани.
Вукосава Обилићка	} кћери лазареве	Драг. Ружићка.
Мара Бранковићка		Ј. Маринковићка.
Бановић Страиња		* * *
Стеван Мусић	} војводе	* * *
Срђа Злопоглеђа		Харић.
Милан Топлица		Живковић.
Иван Косанчић		Станчић.
Бошко Југовић		Бунић.
Јевросима, вукосавина	} дворанка	Ј. Поповићева.
Јерина, марина		К. Савићева.
Мурат, цар турски		Зорић.
Вајазит, његов син		Лесковић.
Осман, везир		Живковић.
Јусуф-паша		Суботић.

Више кнез. војв. дворана, Турака. Време 1387. Збива се у Крушевцу, Косову и Приштини.

Улазне цене: Седиште у кругу 1. фр. а. вр. — Седиште првога реда и на страни 80 н. а. вр. — Седиште другога реда и на страни 70 нов. а. вред. — Седиште трећег реда 50. н. а. вр. — Стајање 40. н. а. вр. — Галерија 20. н. а. вр. — Ђаци, деца, али само уз своје родитеље, и војници до наредника плаћају 20. н. а. вр.

Војници од наредника доле и деца до 10 година, али само уз своје родитеље, плаћају цену стојишта у полак.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

У уторак 25. јануара: „ЗАПИСНИЦИ ЋАВОЛОВИ.“ Драма у 3 раздела, с немачког превео М. Видуловић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА У ВЕЧЕ.